

HERBA MELSERA

Asplenium scolopendrium L.

[1753, Sp. Pl. : 1079]

subsp. *scolopendrium* **2n = 72**

(=*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newman

[1844, Hist. Brit. Ferns, ed. 2 : 10])

Imatge: CARL AXEL MAGNUS LINDMAN

Imatge: JAN KOPS

Phyllitis scolopendrium

NOMS POPULARS

Alemanys:	Hirschzungenfarn/Hirschzunge
Anglès:	Hart's-tongue/ Buttonhole/ Fox-tounge / God's-hair / Hart's tongue fern / Hartstongue fern / Hartstounge / Hind's tounge / Horse tongue / Horse tounge
Àrab:	عقربان
Aragonès:	berduna, escolopendra, esmermasangre, lengua cerbuna, zerbuna, cerbuna, lengua de ciervo, lengua zerbuna, mermasangre, verduna, yerba cervuna, zerbuna.
Bable:	h.elecha, lengua de güé, lengua el buey.
Basc/Euskera:	epai-bedarr, errebedarr, idimi, orei mia, oreimi, oreimia, orein-mi, orein-mihi, orein-mihia, oren-mihi, oroimia, pastela, zacurrmi, zakurrmi.
Castellà:	Lengua cervina/ Escolopendra / Lengua de ciervo / Melsera/ culantrillo real de los Pirineos, escolopedria, escolopendra escolopendria, herbados escaldados, hierba de la sangre, hierba del bazo, hoja de las cortadas, hojas de ciervo, lengua cervical, lengua cervina, lengua cervuna, <u>lengua de ciervo</u> , lengua de ciervo recortada, yerba cervina, yerba del músico, yerba melsera
Català:	Herba freixurera / Herba melsera / Llengua de cérvol/herba de la melsa, herba freixurera, herba melsera, llengua cervina, llengua de cérvol, melsera, falaguera d'avenc, herba cervuna,
Danès:	Hjortetunge
Eslovac:	Jazyk jelení
Eslovè:	Jelenov jezik
Estonià:	Keel-raunjalg
Finlandès.	Hirvenkieli
Francès:	Scolopendre/Langue-de-cerf/ Scolopendre officinale
Gaèlic.	Creamh na muice fia
Gal·lès:	Tafod yr hydd/Duegredyn meddygol / Rhedyn y gogofau / Tafod yr hydd cyffredin
Gallec:	Broeira, cerboa, cerbúa, cerveriña, cerviña, cervoa, cervuna, cervúa, herba dos escaldados, herba dos escaldos, herba dourada, lengua de boei, lengua de cervo, lingua cerverña, lingua cervina, lingua cerviña, lingua cervoa, lingua cervúa, lingua de cervo, lingua de boi, lingua de cervo, lingua de vaca, lingua de veado, lingua cervoa, lingua cervúa, lingua de cervo, lingua-cervina, lingua-de-boi.
Hebreu:	גריזית אירופית
Holandès:	Tongvaren
Hongarès:	Gímpáfrány
Italià:	Scolopendria comune
Japonès:	こたにわたり
Noruec:	Hjortetunge/Hjorttunge
Persa/Farsi:	زنگی دارو
Polonès:	Języcznik zwyczajny/Języcznik
Portuguès:	Broeira / Língua-cervina / Língua-de-vaca /Língua-de-veado/ broeira, cerviña, cervúa, doiradinha, douradinha, escolopendra, escolopendra-vulgar, escolopendria vulgar, herba dos escaldados, herba dos escaldos, lingua cerverña, lingua cervina, lingua de cervo, lingua de vaca, lingua de veado, lingua cervina, lingua cervoa, lingua cervúa, lingua cerverina, lingua de cervo, lingua-cervina, lingua-de-boi, lingua-de-vaca, lingua-de-veado.
Rus:	Костенец сколопендровый/Листовик обыкновенный / Листовик сколопендровый
Suec:	Hjorttunga
Turc:	Geyikdili
Txec:	Jelení jazyk celolistý/Jazyk jelení

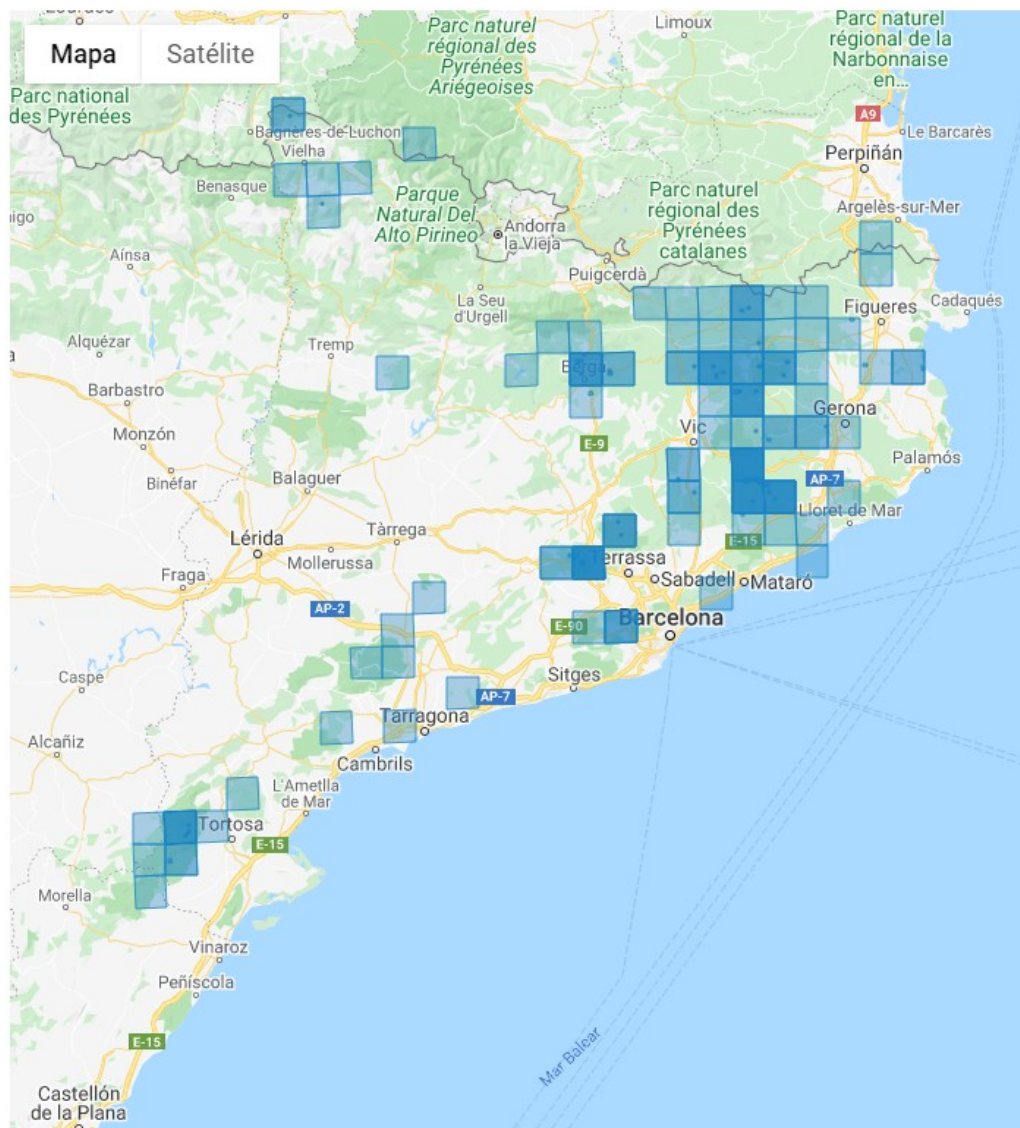
Ucrainès: Асплений сколопендровий / Костянець сколопендровий / Листовик звичайний / Листовик сколопендровий / Турій язык звичайний
Xinès: 阿尔泰铁角蕨

DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

D'entre les falgueres, la família de les Aspleniàcies es distingeix per no ser plantes que suren a l'aigua, tenir frondes totes de la mateixa forma, gruixudes, amb peciol, esporangis amb anell ben diferenciat. I dins la família, abans es distingia el gènere *Phyllitis* per la làmina entera, oblongo-lanceolada (o hastada, sense pàlees escarioses a la revers. Però al tenir indusi, recentment s'ha integrat al gènere *Asplenium*.

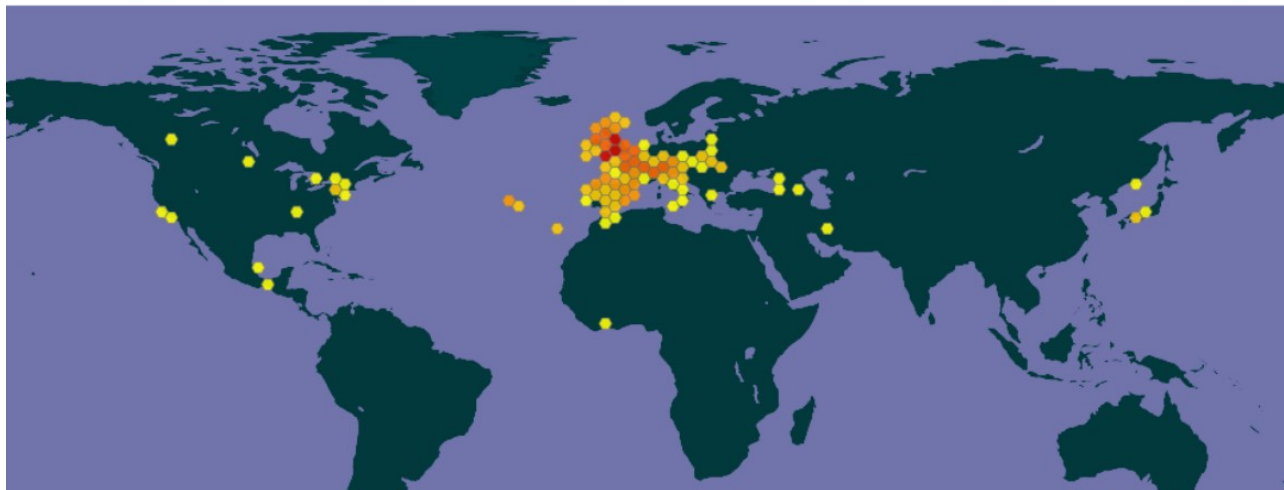
L'herba melsera és una falguera amb el rizoma allargat, amb moltes pàlees de color castany. Les frondes fan 20-50 cm de longitud amb peciol d'un terç de la làmina (10-40 × 3-7 cm), oblongo-lanceolada, amb base cordada amb aurícules arrodonides no divaricades, amb àpex agut o obtús, amb marge enter una mica ondulat, amb nervis bifurcats generalment prop de la base. Sorus de fins a 3 cm, desiguals. Indusi de marge enter. Espores de 27-30 micres de diàmetre, ovoides, de color castany clar, amb periscopi reticulat laxament, verrucós.

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

Phyllitis scolopendrium a Catalunya, segons <http://biodiver.bio.ub.es>

Es fa en sotabosc humits, esquerdes de roques molt humides vora cursos d'aigua (recs, torrents, rieres) o en fondalades molt humides, a la terra baixa i fins l'estatge subalpí. A la península es troba més fàcilment a les muntanyes del Nord (Pirineus-Serralada Cantàbrica), tot i no ser massa abundant en general.

Phyllitis scolopendrium al món, segons GBIF

HISTÒRIA

DIOSCÒRIDES (segle I) l'emprava contra les mossegades o picades de serps. El suc de la falguera el tenia per útil contra la disenteria o diarrees, ja sigui en humans ja sigui en quadrúpedes. Per a NICHOLAS CULPEPER (segle XVII) el «*hart's tongue*» és planta de Júpiter. I molt bona pel fetge. La recomanava prendre en xarop cada dia de l'any. Bona per estovar el fetge o la melsa durs. Contra el fetge inflammat, diarrea. L'hidrolat és molt bo contra el singlot i les palpitations, i contra la gingivitis i el paladar caigut. BUBANI (segle XIX) recollí l'ús contra l'ictus (atac de feridura) pres ala falguera en infusió en vi. Els habitants de Lafortunada defensaven aquestes falgueres dels recol·lectors forans amb trets de trabucs.

PROPIETATS MEDICINALS

• Abortiva	• diürètica
• antidot verí de serps	• expectorant
• antiinflamatòria	• hepatoprotectora
• astringent	• mucolítica
• colerètica	• reguladors del cicle menstrual
• contraceptiva	• sudorífica
• cosmètica	• vulnerària

USOS MEDICINALS

• <i>Actimoyces viscosus</i>	• esclerosis de melsa
• càlculs biliars	• esplenomegàlia
• catarro	• furúncols
• cicatrius	• gingivitis
• congestió pulmonar	• grans
• cremades	• hemorroides (banys de seient)
• diarrea	• hepatitis

- hipertensió
- ictus
- mal de cap
- melsa inflamada
- menopausa
- paladar caigut
- picades de serps

- pulmonia
- regla irregular
- retenció de líquids
- *Streptococcus mutans*
- *Streptococcus sobrinus*
- talls
- tos

ALTRES USOS

Amb les frondes s'embolicaven els pans fets amb farina de blat de moro o *borones*. També es troba a racons de jardins com a decorativa.

POSSIBLE TOXICITAT

En petites dosi es pot prendre cada dia però molts prefereixen fer una novena per depurar la sang, i descansar un parell de mesos. Sembla que un abús rebaixa la pressió arterial i provoca anèmia i manca de vitamina B1, com totes les falgueres.

PRINCIPIS ACTIUS

- àcid etènic
- àcid mirístic
- grasses
- mucíl·lag